

PARİS İKLİM ANLAŞMASI VE “YEŞİL MUTABAKAT”

Prof. Dr. Şeref SAĞIROĞLU - *EMO Ankara Şubesi 26. Dönem YK Başkanı*

seref.sagiroglu@emo.org.tr

Paris İklim Anlaşması; iklim değişikliğinin azaltılması, adaptasyonu ve finansmanı hakkında 2015 yılında BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında 22 Nisan 2016 tarihinde New York'ta Yüksek Düzeyli İmza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzalanmış, ve aynı yıl yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz ise bu anlaşmaya o zaman imza atmış olsa da yürürlüğe ancak 7 Ekim 2021 tarihinde Cumhurbaşkanlığı kararı ile taraf olmuş ve "2053 yılı net sıfır emisyon" yılı ilan edilmiştir.

Nedir bu **Paris İklim Anlaşması**? Bunu maddeler halinde açıklayalım.

- 2050 yılına kadar salınan ve tutulan sera gazlarının dengelenmesi hedeflenmektedir. Sera gazı salınımının (emisyon) mümkün olan en kısa sürede azaltılmasını sağlamak, antropojenik (insanın sebebi olduğu) faaliyetlerde ortaya çıkan salınımların, 2050'den sonra doğal yollardan sindirebileceği/yok edilebileceği bir noktaya getirmektir.
- Küresel sıcaklık artışını ortalama 2 °C (3,6 °F) ile sınırlı tutmak hatta daha düşük seviyeye çekmektir.
- Anlaşmaya bugün için 190 ülke taraf olup hedef; iklim değişikliği ile mücadelede uyum ve yetenek artırımı sağlama, buna uyum sağlayan kalkınma modelleri oluşturma, gelişmiş ülkelerin yoksul ülkelere finansman desteği sağlama ve yenilenebilir enerjiye geçişlerini kolaylaştırmadır.
- Her ülkenin küresel ısınmanın azaltılması için sağlayacağı katkının belirlenmesi, plânlanması ve düzenli olarak raporlanması, yüksek ise azaltılmasını sağlamak için 5 yılda bir değerlendirme ve yeni hedefler belirlemektir.

AB ülkeleri yukarıda kısaca açıklanan anlaşmada üzerine görev alarak, **Yeşil Mutabakat** projesini hayata geçirme ve Avrupa kıtasının 2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim sıfır (nötr) kıtası olma kararı almıştır. Aslında bu mutabakat her ne kadar yaşanabilir bir dünya oluşturmak hedefi ile ortaya çıksa da "ekonomik büyüme stratejisi" olarak ta benimsenmiştir. Ana hatları ile bu mutabakat, Paris İklim Anlaşmasında belirtilen hususların hayata geçirilmesi aşamalarını kapsamaktadır.

Ülkemizde bu anlaşmanın gereği olan hususları yerine getirmek ve gereğini yapmak, bunu bir fırsata dönüştürmek için çalışmalar yürütülmektedir. Bakanlıklarımız **Yeşil Mutabakat Eylem Planları** açıklamakta, TÜBİTAK verdiği proje teşviklerinde bu kriteri artık dikkate almakta, üniversite-kurum-sektör işbirliği artmakta, konuya yönelik üniversitelerde dersler, seminerler ve eğitimler verilmekte, projeler desteklenmekte, sivil toplum kuruluşları buna yönelik olarak etkinlikler düzenlemekte, çalışmalar yapmakta, işbirlikleri geliştirmekte ve yapılan çalışmalara katkılar sunmaktadırlar.

Ülke ve toplum menfaatlerini her zaman önde tutan, gelişmeleri yakinen takip eden, doğa ve çevreye ait kaynakların kullanımında eniyilemeye önem veren, bu tür konularda aktif rol alan Elektrik Mühendisleri Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu olarak, konunun önemini biliyor ve "**Yeşil Mutabakatı Destekliyoruz!**". Çevremize duyarlılığımızı arttırma, çevresel kirliliği azaltma, yeni destek birimleri oluşturma, denetim mekanizmaları geliştirme, farkındalık faaliyetlerine daha çok önem verme ve bunu mesleğimize uyarlama ve özellikle de "sürdürülebilir hareketlilik (sürdürülebilir ulaşım araçları), sanayi (çevre ve doğaya zarar vermeyen üretim)", ve SMM (çevre ve doğaya zarar vermeyen projelendirme ve

taahhüt)" kapsamında Yeşil Mutabakat Eylem Planımızı oluşturmak ve bu mutabakatı desteklemek için çalışıyoruz. Tamamlanınca bu çalışmamızı kamuoyu ile paylaşacağız.

Yeşil Mutabakat genelde kabul görse de enerjinin üretiminde önemli kısıtları da beraberinde getireceği de kesindir. Küresel bir enerji krizi yaşadığımız günümüzde, her ne kadar bu konuda önemli kararlar pek çok ülke tarafından alınmış ve desteklenmekte ise de yeşil mutabakat ülke çıkarlarına ve bazı özel çıkarlar ve olumsuzluklardan dolayı, dünyada da geçici bir süre de olsa askıya alınabilmektedir. Ukrayna işgali ve yaşanan canilikler, tüm dünya da enerji arzını olumsuz etkilemiş, doğalgaz ihtiyacına duyulan arzın artması ve Avrupa ülkelerinin alternatif enerji arayışında çözüm bulamaması durumunda Yeşil Mutabakat'ı rafa kaldırma görüşmeleri yapılmakta ve bu mutabakata uymama riskini de ortaya koymaktadır.

Önümüzdeki mevcut durumlar değerlendirildiğinde;

- Avrupa, bu kış halihazırda doğalgaz depolarının boşalmasından ve fiyat artışından dolayı sorunlar yaşarken, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve AB'nin Moskova'ya uyguladığı ekonomik yaptırımların ardından enerji konusunda henüz alternatif çözüm üretilememiştir.
- Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine göre, 1990'dan beri düzenli olarak azalan Avrupa'nın kömür tüketiminin, önümüzdeki günlerde artışa geçeceği öngörülmektedir. AB Yeşil Mutabakat Başkanı Frans Timmermans, Avrupa hükümetlerinin

Rusya'ya itimat edemeyeceğini ve Avrupa devletlerinin kömür yakmaya devam edebileceğini açıklamıştır.

- Rusya'nın Avrupa'ya vermeyeceği/veremeyeceği gaza alternatif arayış çalışmaları başlamıştır. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), Yeşil Mutabakat'tan taviz verilebileceği belirtilen 10 maddelik bir plan yayımlamıştır.
- Almanya ve Fransa, Ukrayna işgalinin ardından Rus gazına olan bağımlılığı azaltmak için, sıfır emisyon hedefini askıya almışlardır.
- Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, 2050 yılına kadar toplam 14 nükleer reaktör inşa edileceği açıklamıştır.
- Almanya Başbakanı Olaf Scholz, nükleer santralleri kapatma kararını tekrar gözden geçirmiş ve hizmete alma ve yeni nükleer santral yapmayı da gündemlerine almışlardır. Bunlara ilave olarak, kömür ve gaz rezervlerine yöneleceklerini ve iki yeni LNG terminali kurma çalışmalarına başladıklarını belirtmişlerdir.
- Eurostat'a göre; AB, 2020 yılında 390 milyon ton taşkömürü tüketmiştir. Gündemde olan konulardan dolayı gelecek aylarda bunun artacağı öngörülmektedir.
- Avrupa, artık nükleer enerjiyi yeşil enerji grubuna dahil etmek için çalışmalar başlatmıştır.

Ülkemizde de durum farklı değildir. Alternatif enerji kaynaklarına her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır. Bunların karşılanması ise aynen AB ülkelerinde olduğu gibi yeşil mutabakatı desteklemeyi askıya almayı, kömür santrallerini devreye alarak kriz çözülmeye çalışılmaktadır. Yaşanan enerji krizi, arz-talep dengesizliği, doğalgaza bağımlılığın artması ve buna ilave olarak mevcut enerji kaynaklarına olan aşırı talebin karşılanamaması, alternatif veya yenilenebilir enerji kaynaklarından yeteri kadar faydalanılamaması, enerji kaynaklarında sürekliliğin istenilen ölçülerde olmaması, enerji depolama maliyetlerinin hala yüksek olması, hidrojenden ucuz enerji üretilebilmesi üzerinde ivedilikle çözülmesi gereken konulardandır. Bunlara ilave olarak;

- Yenilenebilir ve alternatif enerji kaynaklarından ülkemizin daha çok faydalanması için yeni kararların ivedilikle alınması ve uygulamaya geçilmesi ve mevcut kararlarının ise kısmen gözden geçirilmesi gereklidir.

- Özellikle GES ve RES santrallerinin sayıları artırılmalıdır.
- Ülkemizde Karadeniz'de bulunan gaz rezervlerinin kısa sürede devreye alınması için ek önlemler alınması ve sürecin hızlandırılması gereklidir.
- Yeşil Mutabakat'a dayalı üretim modelleri geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Bunun için tüm kurumların buna göre bir çalışma yapması ve bunun da ilgilere bildirilmesi gerekmektedir.
- Kaya gazı çıkarılmasına yönelik bilimsel ve teknolojik çalışmalar hızlandırılmalıdır.

- Hidrojen enerji kullanımına yönelik daha çok akademik çalışmalar yapılmalıdır.
- Nükleer santrallerden mutlaka faydalanılmalıdır. Bu santrallerin projelendirme, kurulum, denetim ve bakım gibi hususları ve olası riskler ve karşılaşılabilecek zararlar kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

- Enerji nakil hatlarında meydana gelen kayıpların yüksek olduğu bilinmektedir. Uzun mesafe enerji nakil hatlarına ilave olarak yerel santraller kurularak enerji kayıplarının azaltılması için yeni projeler geliştirilmelidir.

- Enerji üretim, iletim ve dağıtım aşamalarında yapay zeka ve büyük veri temelli teknolojilerden mutlaka faydalanılmalıdır.

- Akıllı şebekelerin güvenliğine her zamankinden daha çok önem verilmeli ve bu şebekelerin BT sistemleriyle beraber saldırıya daha açık sistemler olduğu unutulmamalıdır. Akıllı şebekeler veri mahremiyeti problemini de beraberinde getirmektedir. Bunlara yönelik olarak ta mutlaka çözümler geliştirilmelidir.

Enerji konusunda yapılan her türlü proje veya çalışmanın ise kamuoyu ile daha şeffaf bir şekilde paylaşılması karşılaşılabilecek problemlerin zaman kaybedilmeden çözümü kolaylaştıracağı gibi, sağlıklı bir yaşam için doğayı, canlıları ve gezegenimizi hep beraber korumaya hizmet edecektir.

Sonuç olarak, ünlü Fizikçi, Kozmolog, Astronom, teorisyen ve yazar olan Stephan Hawking'in "önümüzdeki bin yıl içinde, dünyayı terk etmemesi halinde insanlığın yok olacağı" iddiasının haklı olmaması için hep beraber çalışmalıyız.

YEŞİL MUTABAKATI DESTEKLİYORUZ